

І.В. Гончаренко, д-р екон. наук, професор

К.О. Шумська, магістрант

Миколаївський національний аграрний університет

АКТИВІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Одним з головних факторів, що впливає сьогодні на рівень світового прогресу та розвиток економіки країн, є міжнародна інвестиційна діяльність. В умовах інтенсивного формування глобалізаційних та інтеграційних процесів Україна має враховувати сучасні тенденції світового розвитку. В основі механізму формування високоефективної, конкурентоспроможної економіки держави має бути інвестиційний процес, без якого неможливе вирішення проблем соціально-економічного розвитку України та її регіонів [1]. Це зумовлює необхідність пошуку шляхів підвищення ефективності інвестиційного процесу. Тому покращення інвестиційного клімату та підвищення ефективності інвестиційних процесів є актуальним завданням на сучасному етапі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблем інвестування національної економіки, шляхів та методів їх вирішення знайшли відповідне відображення в наукових працях відомих учених-економістів – В.Г. Андрійчука, І.В. Багрової, Г.М. Дроздової, А.М. Кандиби, А.І. Кредісова, Ю.Г. Козака, Л.О. Чернишової та ін. Однак питання розвитку інвестування та підвищення конкурентоспроможності підприємств опрацьовані недостатньо і потребують подальшого дослідження.

Формулювання цілей статті. Аналіз існуючих публікацій дозволив зробити висновок про те, що питання, пов'язані з підвищенням інвестиційної привабливості підприємств, недостатньо висвітлені в сучасній економічній літературі. Отже, виникає необхідність у науковому обґрунтуванні та розробці теоретико-методичних основ активізації інвестиційного процесу в економіці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загальний обсяг внесених з моменту інвестування в економіку України прямих іноземних інвестицій станом на 1 січня 2013 р. дорівнював 54,462 млрд дол., що на 8,2 % більше порівняно з обсягами інвестицій на початок 2012 р., і з розрахунку на одну особу становить 1 199 дол.. Інвестиції надходили зі 130 країн світу. Основними країнами-інвесторами України залишаються

Кіпр – 17,275 млрд дол., Німеччина – 6,317 млрд дол., Нідерланди – 5,169 млрд дол. і Російська Федерація – 3,786 млрд дол. [3]

Забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в Україні залишається питанням стратегічної важливості, від реалізації якого залежать динаміка соціально-економічного розвитку та можливість модернізації на цій основі національної економіки. Необхідними завданнями державної політики є якісна ревізія існуючої системи формування та підтримання інвестиційного клімату України, стратегічний аналіз пріоритетів розвитку національної економіки, а також ідентифікація чинників, які обумовлюють неефективність нормативно-правових актів, що приймаються з метою підтримання сприятливого інвестиційного клімату України. Враховуючи ці обставини і усвідомлюючи важливість поліпшення інвестиційного клімату в Україні, головним завданням на короткострокову перспективу є підготовка необхідної правової та організаційної бази для підвищення дієздатності механізмів забезпечення інвестиційного клімату й формування основи збереження та нарощування конкурентоспроможності вітчизняної економіки. Для цього необхідно здійснити низку першочергових заходів з послідовної деполітизації економіки, формування єдиних стратегічних цілей та послідовності економічних реформ, забезпечення незмінності та гарантованості захисту ринкових прав і свобод інвестора.

Наступним важливим кроком у забезпеченні стабільності інвестиційного процесу є формування ринку операторів зовнішніх інвестицій. Зараз в Україні залученням інвестицій опікуються як на державному, так і на регіональному рівнях. Відсутність у більшості учасників досвіду із залучення й управління інвестиціями, їхні неузгоджені дії та відсутність заставних механізмів призводить до неефективної роботи в цьому напрямку. Сьогодні процес залучення інвестицій в економіку України має координуватися на державному або, щонайменше, на муніципальному рівні. Основну увагу слід приділити підготовці фахівців та розробці інвестиційних проектів за єдиними вимогами [2]. Таким чином, основними напрямками покращання інвестиційного процесу мають бути:

- зміцнення економічної інтеграції регіонів на основі максимально ефективного використання їхніх ресурсів та конкурентних переваг;
- створення умов для запровадження інноваційних технологій;
- створення регіональних кластерів;
- розбудова та модернізація інфраструктури регіонального розвитку.

Для залучення інвестицій у важливі для соціально-економічного розвитку регіонів і держави сфери та галузі потрібно вирішити такі завдання:

- розширити базу інвестиційних ресурсів, що спрямовуються в інноваційну сферу через механізми податкової, митної та регуляторної політики;

- забезпечити реалізацію інвестиційного спрямування амортизаційної політики;

- посилити інвестиційне спрямування розвитку фондового ринку та його інфраструктури;

- запровадити механізм акумулювання вільних коштів у венчурних фондах;

- посилити інвестиційну активність населення та забезпечити гарантований захист його заощаджень;

- спростити доступ підприємств до довгострокових кредитів.

Важливим напрямом удосконалення інвестиційного процесу в економіці України є виконання програм розвитку інвестиційної діяльності, яке дасть змогу забезпечити залучення інвестицій з метою реалізації інвестиційних проектів, що пройшли конкурсний відбір і забезпечать розвиток базових галузей економіки, збільшення обсягу експорту та заміщення товарів критичного імпорту, впровадження високих технологій, забезпечення розвитку ринкової інфраструктури. Пріоритетними шляхами вирішення проблем іноземного інвестування мають бути:

- покращення інвестиційного клімату шляхом удосконалення загального (податкового, земельного, корпоративного, митного) та спеціального законодавства, що регулює відносини при здійсненні інвестування відповідно до європейських норм;

- реалізація інвестиційних проектів за принципом «єдиного вікна»;

- розвиток інвестиційного ринку та інвестиційної інфраструктури, а саме: становлення індустрії прямого інвестування та венчурного капіталу, створення умов для залучення інвестицій на ринках капіталу;

- запровадження економічного механізму страхування ризиків іноземного інвестування;

- створення сучасної системи державних гарантій захисту іноземних інвестицій та врегулювання комерційних спорів між суб'єктами інвестиційного процесу;

- посилення відповідальності за порушення порядку видачі документів дозвільного характеру;

- врегулювання питання відшкодування з державного бюджету сум податку на додану вартість;

- посилення відповідальності за підробку продукції, а також за порушення прав інтелектуальної власності іноземних суб'єктів

господарювання, у тому числі за незаконне використання комерційних найменувань, брендів;

- прискорення здійснення митного оформлення товарів та інших предметів, що переміщуються через митний кордон України;

- забезпечення однакових умов для участі іноземних інвесторів у конкурсах з одержання ліцензій на використання природних ресурсів;

- спрощення контролю за зовнішньоекономічною діяльністю з передбаченням, зокрема, продовження строків повернення валютної виручки, пом'якшення спеціальних санкцій;

- застосування окремих видів особливих режимів економічної діяльності, зокрема створення індустріальних і технологічних парків.

- розповсюдження найбільш привабливих та перспективних пропозицій серед потенційних інвесторів;

- інформаційно-аналітичне забезпечення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Інформаційне супроводження інвестиційного процесу повинно здійснюватися шляхом щорічного оновлення та розповсюдження даних щодо інвестиційних пропозицій та проектів суб'єктів господарювання, вільних земельних ділянок, придатних для реалізації інвестиційних проектів;

- підвищення рівня організації презентаційної діяльності.

Висновки. Головними проблемами у залученні іноземних інвестицій на сьогодні є: політична та законодавча нестабільність, відсутність надійних гарантій захисту від змін українського законодавства, значний податковий та адміністративний тиск, високий рівень корумпованості та бюрократизму, значний рівень інфляції в країні та складність реєстраційних, ліцензійних і митних процедур. Основними шляхами вирішення цих проблем можуть бути: створення системи інституцій і механізмів, що полегшать діяльність інвесторів в Україні, та здійснення скоординованої інформаційно-маркетингової політики, що суттєво покращить інвестиційну привабливість України у світі.

Таким чином, ми вважаємо, що підвищенню економічної ефективності інвестиційних процесів в Україні мають сприяти масштабні комплексні заходи щодо поліпшення умов діяльності інвесторів, розширення механізмів та інструментів здійснення інвестицій та реалізації інвестиційних проектів. Збільшення обсягу інвестицій в економіку України забезпечить прискорення соціально-економічного розвитку регіонів та пріоритетних галузей виробництва.

Бібліографічний список: 1. Абрамович І.А. Напрямки активізації державної політики щодо залучення іноземних інвестицій в економіку

України / І.А. Абрамович // Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – № 1. – С. 16-19. 2. Орлов В. Підвищення ефективності діяльності підприємств у сучасних умовах господарювання / В. Орлов, К. Купріянова, О. Орлова // Економіст. – № 10. – 2010. – С. 56–58. 3. Чернишова Л.О. Особливості залучення та стимулювання іноземного інвестування в Україні / Л.О. Чернишова, В.В. Сазанова // Бізнес Інформ. – 2013. – № 2. – С. 87-90. 4. Шик Л.М. Стан іноземного інвестування в Україну: проблеми та шляхи їх вирішення / Л.М. Шик, Н.Є. Скоробогатова // Вісн. Запоріз. нац. ун-ту. – 2010. – № 3 (7). – С. 217-224.

Гончаренко І.В., Шумская Е.А. Активизация инвестиционного процесса в Украине. Рассмотрены основные проблемы инвестиционной привлекательности предприятий. Определены направления совершенствования инвестиционного процесса в экономике Украины.

Goncharenko I., Shums'ka K. Activation of investment process in Ukraine. The main problems of investment attractiveness of enterprises were researched. The areas for improvement of the investment process were identified in the Ukrainian economy.